

Konsultacje
z zasadami

Konsultacje z zasadami w Jarocinie

Spotkanie z urzędnikami

Katarzyna Beszczyńska,
Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia

5 maja 2015 r.

FISE > Fundacja
Inicjatyw
Społeczno
Ekonomicznych

pracownia badań
i innowacji
społecznych

stocznia

Projekt współfinansowany z Funduszy EOG w ramach programu Obywatele dla demokracji

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

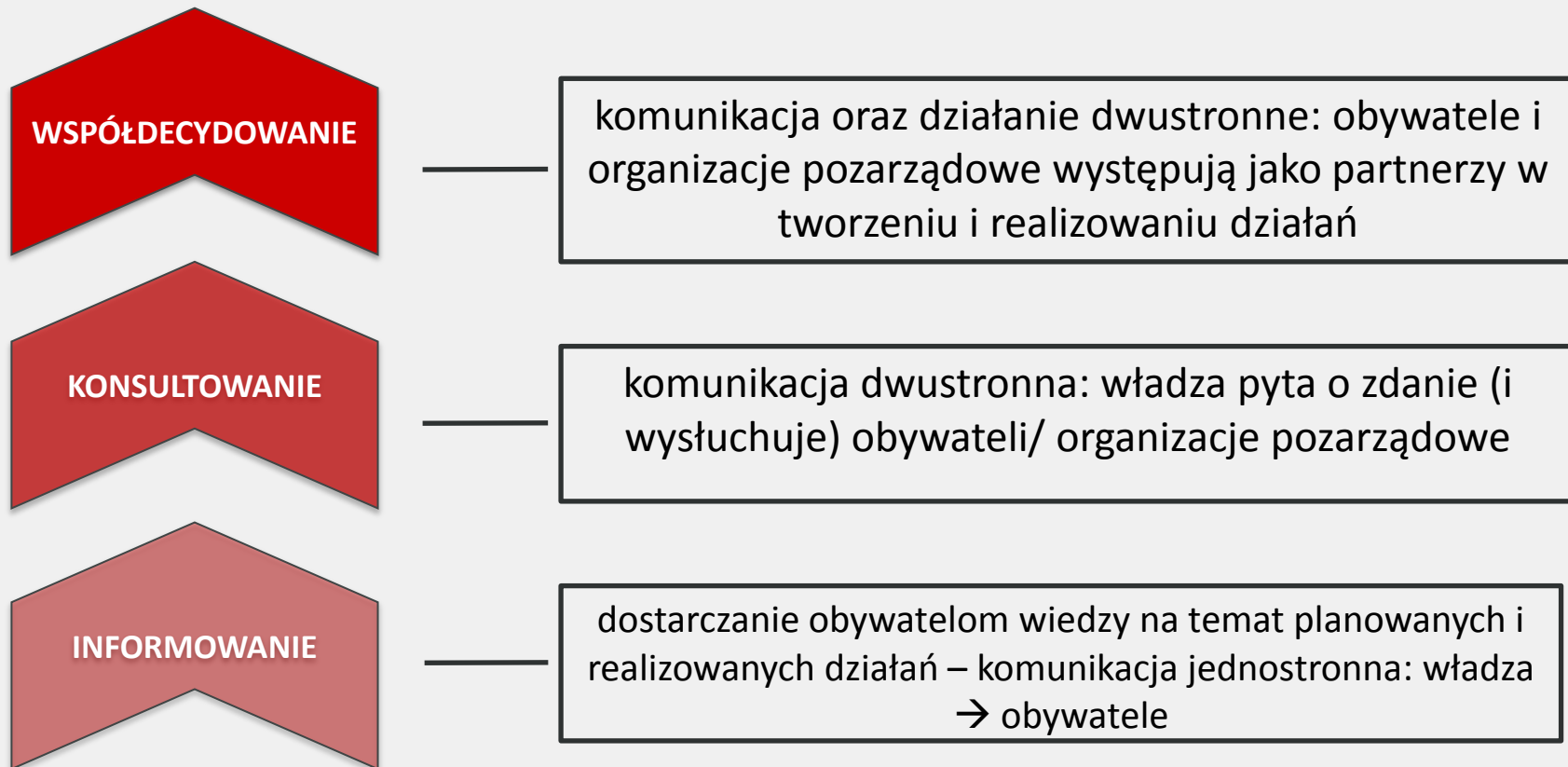

**FUNDACJA
BATOREGO**

POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY

Partycypacja obywatelska jest zjawiskiem, które może występować z różną „intensywnością”...

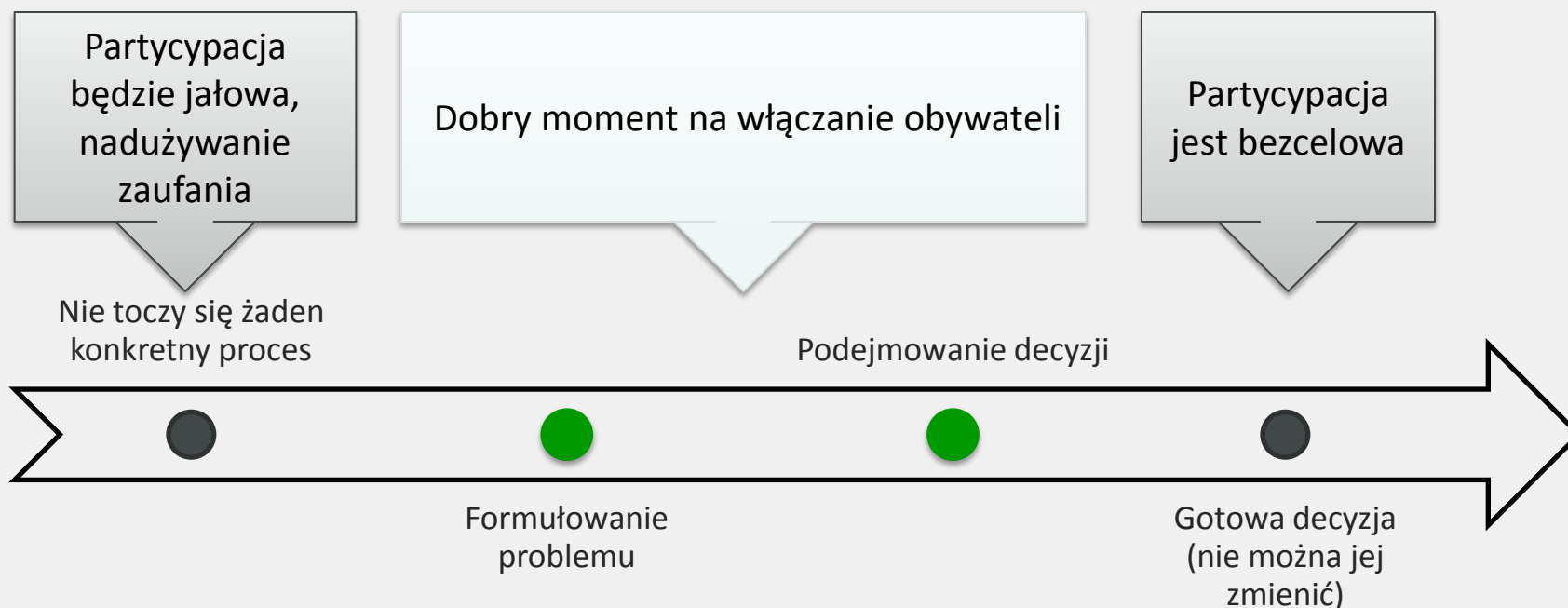
Drabina partycypacji – sposób na uporządkowanie myślenia o działaniach partycypacyjnych i ich różnych formach

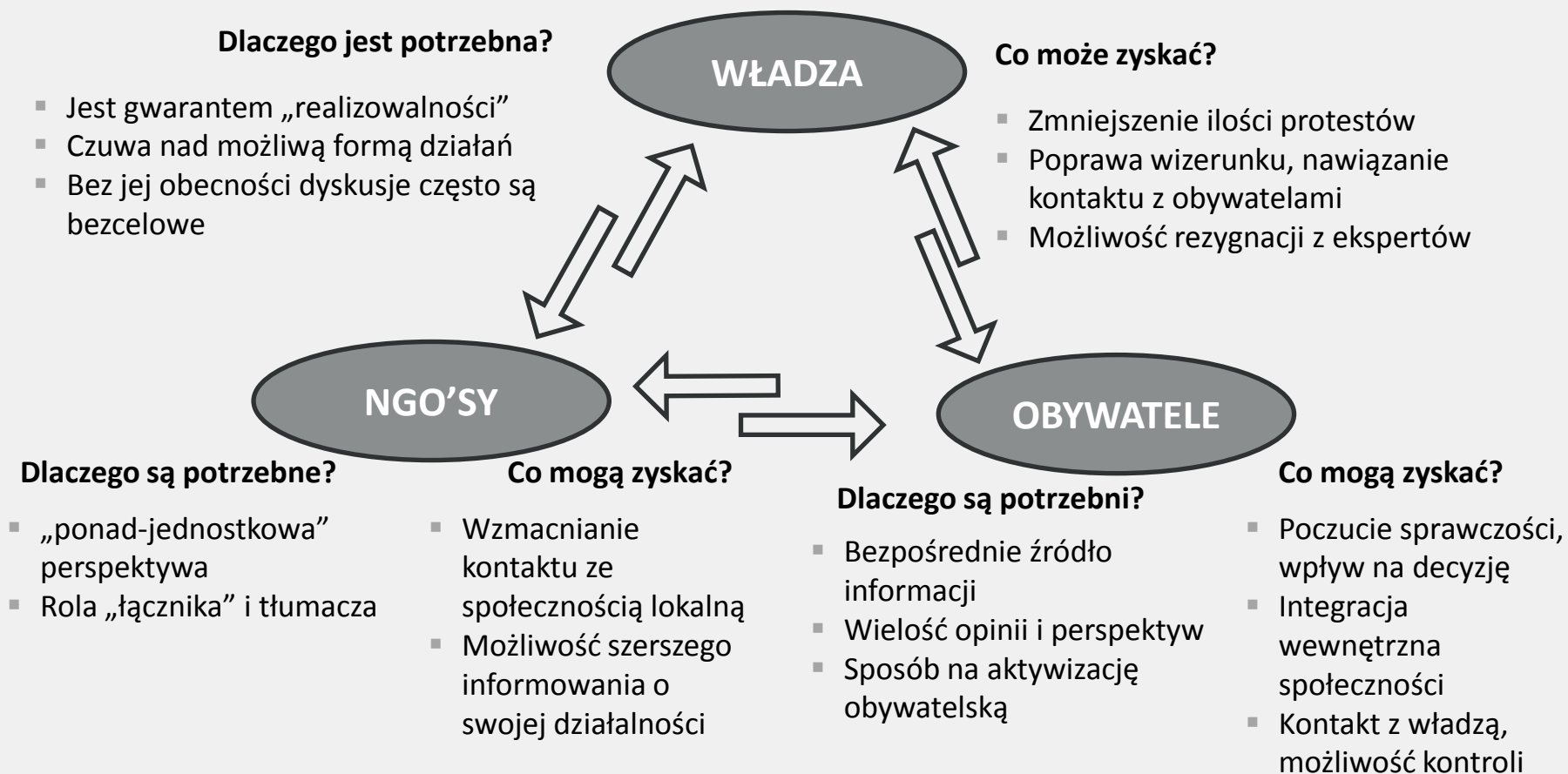
Kiedy włączać obywateli?

- ✓ gdy toczy się proces podejmowania decyzji, do którego konsultacje się odnoszą
- ✓ gdy jest jasne kto ma wziąć pod uwagę wyniki procesu partycypacyjnego
- ✓ gdy istnieje możliwość realnej zmiany w wyniku procesu

Aktorzy partycypacji

- **Konsultacje społeczne** to otwarty proces dialogu władz z mieszkańcami, mający na celu podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych.

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

- **żeby wypełnić obowiązek**
 - *gdy są one nakazane ustawowo lub chcemy realizować projekt unijny (najczęściej wymagający konsultowania dwuetapowego: podczas tworzenia ogólnej koncepcji i po powstaniu ostatecznego projektu)*
- **żeby podjąć optymalną decyzję**
 - *aby dobrze zrozumieć interesy i rozpoznać potrzeby społeczności oraz skutecznie na nie odpowiedzieć*
 - *aby zebrać opinie i przeanalizować dany problem z różnych punktów widzenia*
 - *aby zminimalizować/wykluczyć błędy*
- **żeby edukować**
 - *aby doszło do wymiany informacji i wiedzy między przedstawicielami władz a obywatelami; czasami mieszkańcy dysponują unikalną wiedzą ekspercką, która może pomóc wypracować lepsze rozwiązania*
 - UWAGA: konsultacjami nie są zamknięte spotkania eksperckie, nie istnieją też „konsultacje informacyjne”!*
- **żeby rozładować konflikt lub go uniknąć**
 - *dobrze przeprowadzone konsultacje mogą zapobiec potencjalnemu konfliktowi, jednak w sytuacji istniejącego już konfliktu skuteczniejsza może być mediacja*

Po co organizuje się konsultacje społeczne?

- **żeby uzyskać poparcie mieszkańców dla jakichś decyzji**
 - *aby przygotować mieszkańców na trudną decyzję lub oswoić ich z przewidywanymi skutkami (np. cięć budżetowych); nawet w takim przypadku konieczne jest zostawienie mieszkańcom przestrzeni na zgłoszenie własnych rozwiązań*
 - UWAGA: nie można nazywać konsultacjami procesu zabiegania o akceptację społeczną dla podjętych już decyzji*
- **żeby zwiększyć aktywność mieszkańców**
 - *aby pobudzić (lub podtrzymać) zaangażowanie mieszkańców w sprawy publiczne, nawiązać nowe relacje, zbudować (lub wzmocnić) zaufanie; ważny jest tu przedmiot konsultacji - im bardziej istotny i w widoczny sposób dotyczący bezpośrednio obywateli, tym łatwiej jest to osiągnąć*
- **żeby zbudować poczucie współodpowiedzialności**
 - *aby uświadomić mieszkańcom, że razem tworzymy wspólnotę i że odpowiedzialność za jej los też jest wspólna*
 - *aby obywatele mieli poczucie, że kluczowe decyzje podejmowane są w wyniku przeprowadzonego dialogu i że w związku z tym konsekwencje też będą wspólne*

Podstawy prawne konsultacji społecznych

- Główną podstawą prawną dla przeprowadzania konsultacji społecznych są **3 ustawy ustrojowe**:
 - o samorządzie gminnym z dn. 08.03. 1990 r.
 - o samorządzie powiatowym z dn. 05. 06.1998 r.
 - o samorządzie wojewódzkim z dn. 05. 06. 1998 r.
- Zgodnie z nimi **na terenie danej JST mogą odbyć się konsultacje społeczne w sprawach określonych ustawą lub innych sprawach ważnych dla gminy/powiatu/województwa, a zasady i tryb ich przeprowadzenia określa osobna uchwała rad właściwej JST**
- Innymi ustawami, które narzucają obowiązek konsultacji społecznych są:
 - **ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** z dn. 27. 03. 2003r. (dodatkowo określa minimalne warunki przeprowadzenia konsultacji)
 - **ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie** z dn. 03.10.2008r.

Konsultacje społeczne są **obowiązkowe** na poziomie gminnym w przypadku:

- tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia gmin oraz ustalania ich granic;
- nadania gminie lub miejscowości statusu miasta i ustalenia jego granic;
- ustalenia lub zmiany nazw gmin oraz siedzib ich władz;
- utworzenia jednostki pomocniczej na terenie gminy
- innych spraw ważnych dla gminy sporządzenia projektu studium uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego;
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

ustawa o samorządzie gminnym/
ustawa o samorządzie gminnym

ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Lokalne regulacje i zasady prowadzenia konsultacji

- **Regulaminy konsultacji społecznych przyjmowane przez rady gmin**
 - uczynienie procesów konsultacyjnych bardziej przejrzystymi
 - określenie praw stron w procesie i minimalnych standardów procesów, np. przyznanie mieszkańcom prawa inicjowania konsultacji, określenie minimalnych standardów długości procesu, różnorodności stosowanych metod (np. minimum 2, z czego jedna w formie otwartych spotkań), kanałów komunikowania
- **Kanon lokalnych konsultacji społecznych,**
www.kanonkonsultacji.pl
 - zbiór standardów i kluczowych zasad, które powinny być wdrażane i przestrzegane przez gospodarzy i organizatorów lokalnych konsultacji społecznych

KANON
LOKALNYCH
KONSULTACJI
SPOŁECZNYCH

2 KONGRES
WOLNOŚCI
W INTERNecie

SIEDEM ZASAD KONSULTACJI

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

1.3. SIEDEM ZASAD KONSULTACJI

1. DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2. POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

3. PRZEJRZYŚCIÓŚĆ

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

4. RESPANSYWNÓŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych.

5. KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.

6. PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.

7. POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO

Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

ETAPY PROCESU KONSULTACYJNEGO

DIAGNOZA

INFORMOWANIE

ZASIĘGANIE
OPINII

INFORMACJA
ZWROTNA

EWALUACJA

DIAGNOZA...

... czyli **przyjrzenie się dotychczasowej sytuacji** (podejmowanym działaniom, zaangażowanym grupom, zebranej już wiedzy i informacjom), by precyzyjniej określić podejmowany temat.

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- czy ktoś poruszał już ten temat? (publikacje, badania, dokumenty, artykuły prasowe)
- czy były podejmowane jakieś działania w tym obszarze?
- czy ktoś dysponuje wiedzą w tym zakresie? jest ekspertem?
- kogo należy zapytać o zdanie i jak do nich trafić?

Elementy diagnozy

„**Duży obrazek**”, czyli jak wyglądamy na tle innych

- Możliwe ogólnopolskie źródła informacji: np. serwis www.mojapolis.pl
 - daje możliwość porównywania informacji na różnych poziomach (gmin, powiatów, regionów, województw), można zobaczyć je na mapie, w tabeli
 - zbiera dane pochodzące np. z Banku Danych Lokalnych, badań sondażowych przeprowadzanych przez ośrodki akademickie, na zlecenie instytucji publicznych, statystyki pochodzące z rozmaitych urzędów
 - ilość różnych informacji i danych wciąż się jest uzupełniania

Elementy diagnozy

Mapowanie interesariuszy – dlaczego warto to robić?

- już sama świadomość typów i różnorodności aktorów/interesariuszy na wczesnym etapie prac może pomóc uwzględnić kwestie, o których pierwotnie nie pomyśleliśmy
- zwiększamy sobie szanse na lepsze zrozumienie złożoności zagadnienia
- możemy lepiej zaplanować cały proces konsultacji (np. dobrać metody)
- możemy odpowiednio wcześniej zaplanować sposoby komunikacji z różnymi uczestnikami konsultacji
- będziemy mogli (przynajmniej częściowo) przewidzieć, z której strony możemy się spotkać z niezadowoleniem/protestem, a gdzie są nasi sprzymierzeńcy

INFORMOWANIE...

... czyli zaproszenie do planowanych przez nas działań.

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- stworzyć zrozumiały i konkretny komunikat:
 - czego dotyczy sprawa
 - co i kiedy będzie się działo
 - czemu warto się zaangażować
 - jak można to zrobić
 - gdzie uzyskać dodatkowe informacje
- wybrać kanały dotarcia (kilka, różne dla różnych grup) – tak, by dotrzeć do wszystkich do których chcemy

SPOSOBY INFORMOWANIA

- umieszczanie informacji **w miejscach uczęszczanych** przez osoby potencjalnie zainteresowane procesem
- zwracanie się z prośbą o przekazywanie informacji **przez znane już osoby**
- nawiązywanie **partnerstw** z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w danym obszarze (nowe kanały i szeroki zakres dotarcia z informacją)
- docieranie do odbiorców z informacją **przez ważne i znane w społeczności lokalnej osoby**, np. proboszcza, bibliotekarza/bibliotekarkę, sprzedawcę/sprzedawczynię
- tworzenie **bazy kontaktów mailowych** (np. przy okazji przeprowadzania ankiet, przy skrzynkach na wnioski)

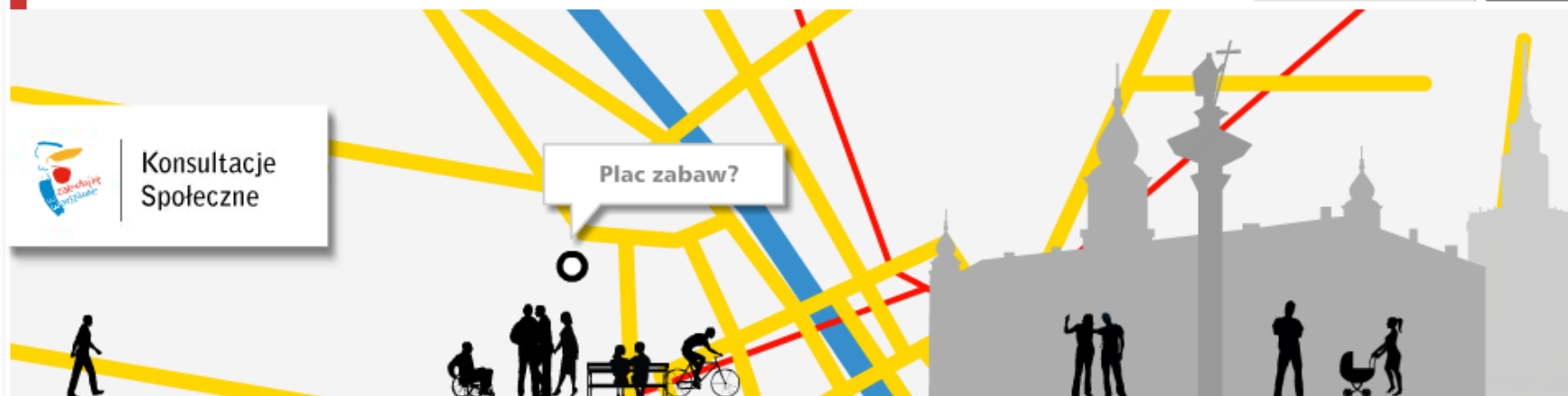

wersja dla słabowidzących

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

[Powrót do strony Urzędu m.st. Warszawy](#)

Szukaj

Konsultacje
Społeczne

Plac zabaw?

- ▣ [Strona główna](#)
- ▣ [Aktualności](#)
- ▣ [Konsultacje społeczne](#)
- ▣ [Baza wiedzy](#)
- ▣ [Plany zagospodarowania przestrzennego](#)
- ▣ [Konsultacje z NGO](#)
- ▣ [Koordynatorzy ds. konsultacji społecznych](#)

Ostatnie wydarzenia

23/04/2015 - 16:59

[Drogi dla rowerów wzdłuż al. Stanów Zjednoczonych – zgłoś swoje uwagi!](#)

Prezentujemy projekty dróg dla rowerów wzdłuż al. Stanów Zjednoczonych. Czekamy na Wasze uwagi! Prezentujemy kolejne projekty dróg rowerowych – tym...

23/04/2015 - 14:35

[Pozostawić czy zdemontować progi spowalniające ruch na ul](#)

Odnośniki

[Czym są konsultacje społeczne?](#)

Ćwiczenie: mapowanie interesariuszy

Aktor	Sprawczość (niska/wysoka)	Pozycja / stosunek (proponent, oponent, stosunek ambiwalentny)	Odległość od sprawy / problemu (w samym środku - w otoczeniu - na peryferiach - całkiem gdzie indziej)	Motywacje do działania ciepłe, letnie, zimne)

ZASIĘGANIE OPINII...

... czyli działanie „właściwe”: etap poznawania opinii w danej sprawie, wypracowywania rozwiązań, stanowisk

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- dostępnych wiele różnych metod – warto dobrać je do tematu i grupy, z którą pracujemy
- jasno zakreślić ramy działania: o czym dokładnie rozmawiamy, na co możemy mieć wpływ, co stanie się dalej z efektami wspólnej pracy
- odpowiednio zaplanować działania: czas trwania, ich dostępność dla uczestników (np. czas, miejsce)
- warto zbierać bezpośrednie kontakty do uczestników – przydadzą się później

Ćwiczenie: czym jest dobre spotkanie?

- Dyskusja na 3 tematy:
 1. Jakie są cechy dobrego moderatora?
 2. Jaka powinna być dobra przestrzeń na spotkanie?
 3. Co może zachęcić mieszkańców do przyścia na spotkanie?
- I runda: 7 min
- II runda: 5 min
- III runda: 3 min

Spotkania - konsultacje „bezpośrednie”

- **Kiedy je prowadzić?**
- najlepiej w miarę możliwości **ZAWSZE**, a zwłaszcza:
 - gdy można spodziewać się różnicy zdań i wielości pomysłów
 - gdy nie chodzi tylko o zbieranie komentarzy, ale też o wygenerowanie pomysłów, propozycji rozwiązań, ustalenie wizji dla jakiejś kwestii
 - gdy temat jest nowy
 - gdy temat jest skomplikowany, specjalistyczny
 - gdy temat budzi kontrowersje

! Nie należy nazywać konsultacjami spotkań, na których informuje się o już przyjętych rozwiązaniach.

Wybrane techniki partycypacyjne

- **różne typy spotkań** (spotkania otwarte, debaty, warsztaty, prace w grupach, konkretne techniki: np. world cafe)
- techniki badawcze związane z **przestrzenią** (np. spacer badawczy, analiza śladów)
- przydatne przy **problemowych/złożonych sytuacjach** (np. sąd obywatelski, warsztaty przyszłościowe)
- bardziej **“systemowe”** pytanie o zdanie (np. panel obywatelski, budżet partycypacyjny)
- techniki **konsultacji “mimochodem”** (np. terenowe punkty konsultacyjne, wykorzystanie różnych wydarzeń do promowania konsultacji i zbierania opinii)

SPACER BADAWCZY

ZALETY

- bezpośredni kontakt z badanymi
- zbieranie uwag na bieżąco, możliwość dopytania
- rozmowa o namacalnych, widocznych problemach

WADY

- uzależnienie od warunków pogodowych
- możliwość jednorazowego spaceru z niewielką grupą osób (najlepiej max. 3-4)

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- obecność „przewodnika”, który zadaje pomocnicze pytania, stymuluje wyrażanie opinii
- obecność osoby (lub osób), która rejestruje odpowiedzi (zapisuje lub za zgodą uczestników nagrywa)
- zbieranie materiału wizualnego (zdjęcia, filmy)

PRZYKŁAD:

Spacery badawcze w Gdyni

- ocena dostosowania przestrzeni do potrzeb seniorów, zbieranie pomysłów na ulepszenia
- scenariusze spacerów opracowane we współpracy z urzędnikami
- prowadzący spacery (zadający pytania i zapisujący odpowiedzi) to młodzi wolontariusze MOPS
- spacery w różnych porach dnia
- przekazane do Urzędu Miasta wyniki posłużą jako wytyczne przy przyszłych remontach i modernizacji przestrzeni

Opis przykładu:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/przyklad/spacery-badawcze-z-osobami-starszymi-w-gdyni/>

TERENOWE PUNKTY KONSULTACYJNE

ZALETY

- wyjście do mieszkańców
- swobodne warunki wypowiedzenia się
- możliwość ustawienia przy punkcie makiety, mapy
- możliwość wyłożenia krótkiej ankiety
- punkt jest dobrze widoczny

WADY

- uzależnienie od warunków pogodowych
- potrzeba ciągłej obecności kompetentnej osoby przy punkcie

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- wybrać dobre miejsce, uczęszczane przez wiele osób, które się nie spieszą (np. skwer, park, deptak)
- potrzeba ciągłej obecności osoby, która odpowie na wszelkie pytania związane z tematem zasięgnięcia opinii
- informowanie o kolejnych etapach procesu i sposobach komunikowania się z mieszkańcami
- aktywne zapraszanie do punktu konsultacyjnego

TERENOWE PUNKTY KONSULTACYJNE PRZYKŁAD

Poznań – Miejski Program Rewitalizacji - terenowe punkty konsultacyjne

- Ważny element diagnozy procesu konsultowania MPR
- Określenie, które obszary Poznania wymagają rewitalizacji zdaniem mieszkańców
- Wyjaśnianie, czym jest program rewitalizacji oraz w ogóle czym jest rewitalizacja
- Zaplanowano specyficzne rozmieszczenie punktów konsultacyjnych w mieście
- Udało się zebrać 849 ankiet

Opis przykładu:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/przyklad/konsultacje-rewitalizacji-w-poznaniu-2/>

Jak „zmierzyć się” z dokumentem do konsultacji?

- **wykorzystywanie narzędzi internetowych umożliwiających współdzielenie dokumentów, równoległą pracę nad tekstem itp.**
- **stawianie pytań dot. treści dokumentów** -> bardziej niż pytania o brzmienie zapisów, pytania o potrzeby, których realizacji chcieliby mieszkańcy za jego pośrednictwem
- **stosowanie streszczeń, podsumowań w formie punktowej**
- **akcentowanie zmian względem wcześniejszych wersji dokumentu**
- **oznaczanie w projekcie fragmentów zapisów bezpośrednio nawiązujących do zgłaszanych uwag** (np. w formie cytatów czy zapisów wniosków z przebiegu konsultacji)

KONSULTOWANIE DOKUMENTÓW ON-LINE

ZALETY:

- Możliwość dotarcia do dużej grupy odbiorców
- Tania metoda
- Wygodna dla mieszkańców – bo mogą uczestniczyć w życiu publicznym nie wychodząc z domu

WADY:

- Kanał służący do komunikacji ze specyficzną grupą odbiorców, więc nie jest dobra jako jedyna metoda, lub nie do każdego typu konsultowanego tematu
- Łatwo o nieprawidłowości przy głosowaniu (podszywanie się pod kogoś, głosowanie kilka razy itd.)

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

- By informacja o głosowaniu internetowym była dostępna w jak największej ilości mediów i stron – inaczej nikt nie dowie się o konsultacjach
- Najważniejszy jest dobór i treść pytań – przy formule zamkniętych kwestionariuszy mających formę ankiet, język, przejrzystość i przystępność są bardzo istotne
- Należy zawsze zostawić kontakt, by w razie pytań mieszkańcy wiedzieli, do kogo się zwrócić

Funkcje:

- udostępnianie projektów dokumentów wraz z określeniem czasu, w jakim są przedmiotem konsultacji
 - możliwość wyrażania opinii (po zarejestrowaniu się)
 - rejestracja w serwisie jako uczestnik bądź organizator konsultacji
-
- Przedsięwzięcie niekomercyjne, z systemu w jego obecnej formie mogą korzystać nieodpłatnie wszystkie instytucje publiczne.
 - Dotychczas serwis wykorzystywany był m.in. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Radę Działalności Pożytku Publicznego, Kancelarie Prezydenta
 - Kod serwisu jest otwarty (na warunkach licencji GNU Affero General Public License) tak, aby mógł obsługiwać procesy konsultacji społecznych w innych instytucjach publicznych, które chciałyby instalować go i uruchamiać samodzielnie.

partycypacjaobywatelska.pl

wiadomości

O partycypacji się mówi. W różnych miejscach i różnych formach. W tym dziale znajdziesz wiadomości na temat interesujących wydarzeń związanych z partycypacją. Warsztaty, konferencje, ciekawe, właśnie toczące się procesy partycypacyjne – o tym wszystkim staramy się informować na bieżąco.

Odpowiedź CKS na tekst Jana Śpiewaka o konsultacjach społecznych

[czytaj >](#)

W pigułce o prawnych aspektach konsultacji społecznych - publikacja Fundacji SocLab

[czytaj >](#)

Wciąż można się rejestrować na wydarzenie Personal Democracy Forum

[czytaj >](#)

Integracja międzypokoleniowa w Holandii – studenci

seminaria

techniki

w praktyce

biblioteka

Aktywizowanie mieszkańców i organizacji do udziału w konsultacjach

- mówienie „językiem korzyści” – na co wpływa wynik konsultacji, co wyniknie z jego efektów („miej wpływ”, „zadecyduj”, „zmień”)
- dostarczanie konkretnych zachęt, np. w formie ciekawego wydarzenia
- wykorzystywanie okazji – wydarzeń, miejsc, momentów obecności
- poszukiwanie sojuszników i liderów
- ...

DZIĘKUJEMY ZA SPOTKANIE!

KONTAKT:

Kasia Beszczyńska, kbeszczynska@stocznia.org.pl